

ХОРИХООС ӨӨР ТӨРЛИЙН ЯЛ ЭДЛҮҮЛЭХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ УДИРДЛАГА БА ТӨРИЙН УДИРДЛАГЫН ШИНЭ ЧИГ ХАНДЛАГА /ШШГБ-ын жишээн дээр/

С.Энх-Өнөр

ДХИС-ийн Удирдлагын академийн 2022-7081 суралцагч, ахлах дэслэгч

Товч агуулга: Төрийн удирдлага XVIII зууны үеэс бие даасан шинжлэх ухааны хэлбэршлийг олсон гэж үздэг бөгөөд эртний философи, улс төр, шашин зэрэг сэтгэлгээний уламжлалт онол, үзэл баримтлал, хандлага чиглэлүүдээр баяжигдаж хөгжиж ирсэн түүхтэй.

Иймээс судалгааны ажлаараа төрийн удирдлага, түүний онолын үзэл баримтлал, төрийн удирдлагын шинэ чиг хандлагын талаар судлан дүгнэж, санал боловсруулахыг зорилоо.

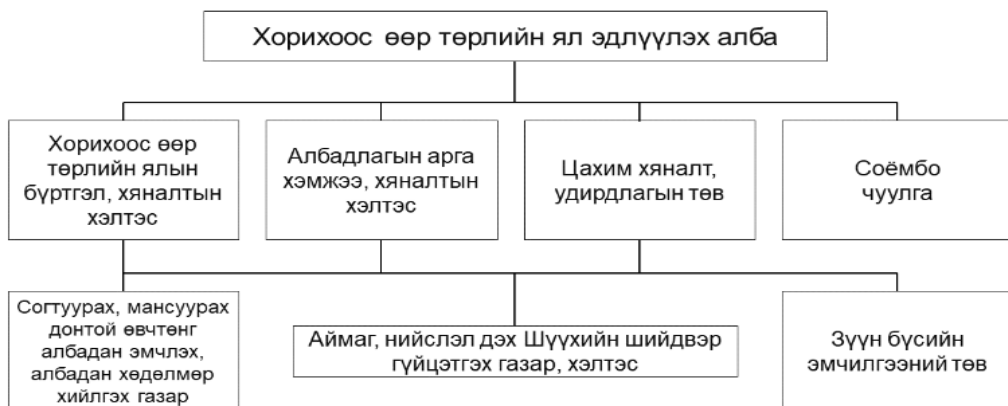
Түлхүүр үгс: Төр, улс, төрийн онол, төрийн удирдлага, нийтийн удирдлага

Оршил. Төрийн удирдлагын талаар ярихын тулд төр хэмээх ойлголтыг товч авч үзэх шаардлагатай. Хүн төрөлхтний сэтгэлгээний хөгжлийн явцад бүтээгдсэн олон ойлголтын дотор “төр” хэмээх ухагдахуун харьцангуй бие даан оршсоор ирсэн. Грекчүүдэд төрийг “polish” гэж нэрлэн

Нэг. Хорихоос өөр төрлийн ял эдлүүлэх алба, бүтэц

Хорихоос өөр төрлийн ял, албадлагын арга хэмжээг гүйцэтгэх талаар ШШГГ, хэлтсийг мэргэжил, арга зүйг удирдлагаар хангах, хяналт тавих,

түүний цаана нутаг дэвсгэрт оршин суугчдыг ойлгож байсан. Харин Ромчууд төрийг civitas буюу бүрэн эрхэт иргэдийн нийгэмлэг гэж нэрлэж байсан. Харин Монголчуудад “төр” гэдгийг “улс” гэдэгтэй адил утгаар хэрэглэж улс гүрэн, улс түмэн, ёс журам, хууль цааз, хэм хэмжээгээр голчлон ойлгож байжээ. нэгдсэн бүртгэл хөтлөх нь албаны үндсэн чиг үүрэг юм. Энэхүү үүргийг гүйцэтгэх, удирдлагаар ханган ажиллахад албаны бүтэц дараах байдлаар томьёологдсон (Зураг 1.).

Хоёр.Төрийн удирдлагын шинэ чиг хандлага

Төрийн шинэ менежмент (NPM) нь 20-р зууны сүүлчээр нэр хүндтэй болсон төрийн үйлчилгээний байгууллагуудыг удирдах арга барил

юм. Энэ нь төрийн байгууллагын үйл ажиллагааны үр ашиг, үр ашгийг дээшлүүлэхийн тулд хувийн хэвшлийн удирдлагын туршлага, арга техникийг ашиглахыг чухалчилдаг.

Төвлөрлийг сааруулах: Осборн, Гэйблер нарын ном нь төвлөрлийг сааруулахыг сурталчилж, орон нутгийн засаг захиргаа, байгууллагууд орон нутгийнхаа тодорхой асуудлыг шийдвэрлэхэд илүү сайн тоноглогдсон байдаг гэж үздэг. NPM дахь төвлөрлийг сааруулах нь шийдвэр гаргах эрх мэдлийг төв байгууллагаас орон нутгийн агентлагуудад шилжүүлж, иргэдийн хэрэгцээнд илүү үр дүнтэй хариу өгөх боломжийг олгодог. (Эрдэмтэн Осборн, Д., Гэйблер, Т. 1992 он, "Засгийн газрыг шинээр бий болгох нь: Энтрепренёр сүнс төрийн салбарыг хэрхэн өөрчилж байна вэ)

Нood-ийн үндсэн ажил нь зах зээлтэй төстэй механизмуудыг (өрсөлдөөн, хэрэглэгчийн сонголт гэх мэт) төрийн үйлчилгээнд нэвтрүүлэхийг хамарсан зах зээлийн талаар ярилцдаг. Энэхүү үзэл баримтлал нь үйлчилгээ үзүүлэгчдийн дунд өрсөлдөөнийг бий болгох замаар үр ашгийг дээшлүүлэх, иргэдэд өөрийн үзэмжээр үйлчилгээг сонгох боломжийг олгох зорилготой юм. (Эрдэмтэн Худ, С. 1991 он Бүх улирлын төрийн менежмент)

Поллитт, Букерт нар NPM-д гүйцэтгэлийн хэмжилтийн ач холбогдлыг судалжээ. Гүйцэтгэлийн хэмжилт нь тодорхой зорилтуудыг тавих, үр дүнг хэмжих, төрийн үйлчилгээний үр нөлөөг үнэлэхэд эдгээр өгөгдлийг ашиглах явдал юм. Энэхүү үзэл баримтлал нь хариуцлага, тасралтгүй сайжруулалтыг чухалчилдаг. (Эрдэмтэн Поллитт, С., Букаерт, Г, 2004 он Төрийн удирдлагын шинэчлэл: Харьцуулсан дүн шинжилгээ - Төрийн шинэ удирдлага, засаглал ба нео-Веберийн төр)

Савас төрийн үйлчилгээг хувийн хэвшлийн байгууллагуудад даатгадаг гэрээгээр гүйцэтгүүлэх тухай ойлголтыг авч үздэг. Энэхүү арга барил нь хувийн

хэвшлийн аж ахуйн нэгжүүдийн үр ашиг, инновацыг хөшүүрэг болгохын зэрэгцээ төрийн салбарт үндсэн чиг үүрэгт анхаарлаа төвлөрүүлэх боломжийг олгодог. (Эрдэмтэн Савас, Е.С, 1987 он, Өмч хувьчлал, төр, хувийн хэвшлийн түншлэл)

Осборн, Пласрик нар NPM дахь бизнес эрхлэх хандлагын талаар ярилцаж, төрийн байгууллагууд шинэлэг, мэдрэмжтэй, хэрэглэгчдэд чиглэсэн байх шаардлагатайг онцлон тэмдэглэв. Энтрепренеризм нь төрийн менежерүүдийг асуудлыг шийдвэрлэх бүтээлч арга барилыг нэвтрүүлэх, үйлчилгээний хүртээмжийг сайжруулахын тулд эрсдэл хүлээхийг дэмждэг. (Эрдэмтэн Осборн, Д., Пластрик, П, 1997 он, Хүнд суртлыг халах: Засгийн газрыг шинээр бий болгох таван стратеги)

Эдгээр эрдэмтэд болон тэдний бүтээлүүд Төрийн шинэ менежментийн тухай ойлголтын үндэс суурь болж байгаа хэдий ч NPM-ийн тухай ойлголтууд цаг хугацааны явцад хувьсан өөрчлөгдөж, түүнийг хөгжүүлэх, шүүмжлэхэд янз бүрийн эрдэмтэд хувь нэмрээ оруулсан.

Төрийн шинэ удирдлага-New Public Management нь засгийн газар болон төрийн байгууллагуудын үр ашиг, үр нөлөөг шинэчлэх, сайжруулахад ашигладаг удирдлагын философи.

Төрийн шинэ менежмент (NPM) нь засгийн газар болон төрийн байгууллагуудын үр ашиг, үр нөлөөг шинэчлэх, сайжруулахад ашигладаг удирдлагын философи юм. Шинэ төрийн менежменттэй холбоотой зарим үндсэн ойлголтууд энд байна:

Төвлөрлийг сааруулах: Төрийн шинэ менежмент нь шийдвэр гаргах үйл явцын төвлөрлийг сааруулахыг чухалчилдаг. Энэ нь төрийн төв байгууллагаас эрх мэдэл, хариуцлагыг доод шатны төрийн болон төрийн бус байгууллагуудад шилжүүлнэ гэсэн үг.

Зах зээлийн чиг баримжаа: Төрийн шинэ менежмент нь зах зээлд суурилсан зарчмуудыг төрийн салбарт

нэвтрүүлэхийг дэмжинэ. Үүнд өрсөлдөөн, хэрэглэгчийн сонголт, хэрэглэгчийн хэрэгцээг хангахад анхаарах зэрэг орно.

Гүйцэтгэлийн хэмжилт: Төрийн шинэ менежмент нь хариуцлага, үр ашгийг хангахын тулд гүйцэтгэлийг хэмжихийн чухлыг онцолж байна. Гүйцэтгэлийн үндсэн үзүүлэлтүүдийг (KPI) төрийн байгууллагын үйл ажиллагааг үнэлэхэд ашигладаг.

Энтерпренеризм: Төрийн шинэ менежмент нь төрийн байгууллагуудыг бизнес эрхлэх хандлагыг нэвтрүүлэхийг дэмждэг. Үүнд шинэлэг байх, эрсдэл хүлээх, үйлчилгээ үзүүлэх шинэ, илүү сайн арга зам хайх зэрэг орно.

Гүйцэтгэх/аутсорсинг хийх: Төрийн шинэ менежмент нь төрийн зарим үйлчилгээг хувийн болон ашгийн бус байгууллагуудаар гүйцэтгүүлэх санааг сурталчилдаг. Эдгээр байгууллагууд үйлчилгээгээ илүү үр дүнтэй, хямд үнээр хүргэж чадна гэсэн итгэл үнэмшлээр үүнийг хийдэг.

Хэрэглэгчийн төвлөрөл: NPM нь төрийн үйлчилгээг ашигладаг үйлчлүүлэгчдийн (иргэдийн) хэрэгцээ, хүсэл сонирхолд анхаарлаа төвлөрүүлэхийн чухлыг онцолж байна. Энэ нь хэрэглэгчийн эрэлт хэрэгцээнд нийцсэн үйлчилгээ үзүүлэхийг дэмждэг.

Уян хатан байдал, дасан зохицох чадвар: Төрийн секторын байгууллагууд өөрчлөгдөж буй нөхцөл байдал, хэрэгцээ шаардлагад хариу үйлдэл үзүүлэхийн тулд уян хатан, дасан зохицох чадвартай байхыг NPM санал болгож байна. Энэ нь ихэвчлэн төрийн байгууллагуудын бүтцийн өөрчлөлт, шинэчилсэн зохион байгуулалттай холбоотой байдаг.

Бенчмаркинг: Төрийн шинэ менежмент нь төрийн байгууллагуудыг бусад ижил төстэй байгууллагуудын гүйцэтгэл, үйл явцтай харьцуулахыг дэмждэг. Бенчмаркинг нь шилдэг туршлагууд болон сайжруулах талбаруудыг тодорхойлоход тусалдаг.

Ажилчдыг чадавхжуулах: Төрийн үйлчилгээг үзүүлэхэд ажилтнууд чухал үүрэг гүйцэтгэдэг гэдгийг NPM хүлээн зөвшөөрдөг. Ажилчдыг сургах, шийдвэр гаргах үйл явцад оролцуулах, урамшуулах замаар чадавхжуулах нь үйлчилгээний хүртээмжийг сайжруулахад хүргэдэг.

Мэдээллийн технологи: Мэдээллийн технологийг үр дүнтэй ашиглах нь NPM-д зайлшгүй шаардлагатай. Энэ нь үйл явцыг автоматжуулж, харилцаа холбоог сайжруулж, өгөгдөлд тулгуурласан шийдвэр гаргахад тусалдаг.

Үр дүн, үр дүнд анхаарлаа төвлөрүүлэх: NPM нь орц (санхүүгийн эх үүсвэр, ажиллах хүч гэх мэт) -ээс гарц (үйлдвэрлэсэн бараа, үйлчилгээ) болон үр дүнд (эдгээр гарцын нийгэмд үзүүлэх нөлөө) анхаарлаа хандуулдаг. Энэхүү шилжилт нь бодит үр дүнд хүрэхийн чухлыг онцолж байна.

Эдгээр үзэл баримтлалыг ихэвчлэн төрийн салбарын янз бүрийн байгууллагуудын онцлог нөхцөл, хэрэгцээнд тохируулан янз бүрийн хослолоор ашигладаг.

Шинэ Төрийн Менежмент нь зах зээлд чиглэсэн зарчмуудыг нэвтрүүлж, гүйцэтгэлийн хэмжилт, хэрэглэгчдэд чиглэсэн үйл ажиллагааг нэвтрүүлж, төрийн үйлчилгээний үр ашиг, инновац, хариуцлагыг нэмэгдүүлэхэд хүргэсэн.

Төвлөрлийг сааруулах, энтерпренеризм, уян хатан байдлыг онцолсон нь төрийн албанд дасан зохицох, хариу үйлдэл үзүүлэх соёлыг төлөвшүүлж, эцсийн дүндээ үйлчилгээний чанар, иргэдийн сэтгэл ханамжийг дээшлүүлж, уламжлалт хүнд суртлын бүтцийг өөрчилсөн.

Аутсорсинг, жишиг үнэлгээ, ажилчдыг чадавхжуулах гэх мэт ойлголтуудыг өөртөө шингээсэн Шинэ Төрийн Менежмент нь дэлхий даяар засаглалын парадигмуудыг өөрчлөн, үр дүнд тулгуурласан хандлагыг дэмжсэн бөгөөд энэ нь орчин үеийн бодлого боловсруулах, байгууллагын стратеги

болон төрийн үйлчилгээний
хүртээмжид нөлөөлсөөр байна.

Хүснэгт 1. Азийн зарим улс орны төрийн удирдлагын шинэ чиг хандлага (Улс орны эрдэмтдийн жилийн эх сурвалж)

Country	Scholar	Year	Source	Creation
Singapore	Hood, C	1991	A Public Management for all seasons?	Singapore Hood, C. 1991 "A Public Management for All Seasons?"
South Korea	Kim, Soonhee	2003	"Reform and innovation in Public management: A multinational Perspective"	"Төрийн удирдлагын шинэчлэл ба инноваци: Олон үндэстний хэтийн төлөв"
Malaysia	Aljunied, Syed&Rahman, H	2011	New public Management in Malaysia: Policy and implementation	2011 "Малайз дахь төрийн шинэ менежмент: Бодлого ба хэрэгжилт"
Philippines	Ong, F.	2012	"The State of Local Governance in the Philippines; Finding from a National Survey"	2012 "Филиппиний орон нутгийн засаглалын байдал: Үндэсний судалгааны үр дүн"
Indonesia	Suhardjanto, D.	2016	"Public Sector Reform and Decentralization in Indonesia"	Индонез Сухарджанто, Д. 2016 "Индонезийн төрийн секторын шинэчлэл ба төвлөрлийг сааруулах"
Vietnam	Thanh, L.T	2017	"Public Administration Reform in Vietnam: Achievements, Challenges, and Lessons"	Vietnam Thanh, L. T. 2017 "Вьетнам дахь төрийн удирдлагын шинэчлэл: Амжилт, сорилт, сургамж"
Japan	Horiuchi, Y.	2019	"New Public Management in Japan: Lesson from the implementation of Performance Management in Local Governments"	Japan Horiuchi, Y. 2019 "Японы төрийн шинэ менежмент: Орон нутгийн засаг захиргааны гүйцэтгэлийн менежментийн хэрэгжилтийн сургамж"

Төрийн удирдлага даян дэлхийд энх тайван тогтоох, байгалийн тэнцвэрт

байдлыг хадгалах, амьдралын хэвийн нөхцөлийг хангах, хүний эрх, эрх чөлөөг

хамгаалах, улс орнуудын аюулгүй байдлын баталгаа болдог зэргийг нийт хүн төрөлхтний өмнө дэвшүүлэн тавихад чиглэгддэг ба удирдлагын оновчтой хэлбэрийг сонгох замаар нийгмийн хөгжлийг тодорхойлох явдал байдаг байна. (Ч.Очирбат, Төрийн удирдлага, 2019 он).

Төрийн удирдлагыг Монгол төрийн түүхэн уламжлал, төрийн залгаж чанарын хувьд судалсан байдлыг товч дурдвал Хүннү гүрнээс эхлэн Киданыг хүртэлх эртний нүүдэлчид төр, XVIII дугаар зууны Их Монголын төрийн зохион байгуулалт, олноо өргөгдсөн Богд хаант Монгол Улсын төрийн зохион байгуулалт, 1991-1990-ээд оны төрийн удирдлага, ардчилал-зах зээлийн нөхцөл дэх төрийн бүтэц зэргийг бодлого, үйл ажиллагаа, удирдлагын уялдаа, эрх зүйн тогтолцооны хувьд нарийвчлан судалж, орчин үеийн төрийн удирдлагын ардчилсан тогтолцоог өргөжүүлэн хөгжүүлэх зорилго бүхий төрийн удирдлага хэрэгжиж байгааг тэмдэглэсэн. (Очирбат, Төрийн удирдлага, 2019 он)

Судлаач, эрдэмтэд “төр” гэх ойлголтыг тодорхойлохдоо “захирагчийн захиргааны тухай”, “хот улс буюу төр бол боловсронгуй нэгдэл мөн”, “энх тайваныг хамгаалагч”, “хүн амьдралдаа сайн нөхцөлийг бий болгохын төлөө нэгдсэн холбоог төр” гэх мэтээр тодорхойлсон байдаг. Эдгээр тодорхойлолтын үзэл баримтлал, эцсийн зорилго нь “иргэд ард түмэн, олон нийтийг сайн сайханд хүргэхэд чиглэгдсэн удирдлагын чиг үүрэг бүхий институц юм” гэх нэгдсэн тодорхойлолттой санал нийлж байна.

Дээрхээс удирдлагын талаарх ойлголтыг судлах, авч үзэх шаардлага зүй ёсоор үүснэ. Эрдэмтэн Освальд Сендерс “Удирдлага бол бусдад нөлөө үзүүлэх явдал” гэснийг ойлголт, ухагдахууны хувьд дэлгэрүүлбэл:

Төрийн удирдлага: Нийгмийн сайн сайхны төлөө төрийн эрх бүхий байгууллагуудын бодлого

боловсруулах, хэрэгжилтийг хангах, түүнд төрийн албаны чиг үүргийг илэрхийлсэн үйл ажиллагаа юм.

Төрийн удирдлага нь английн public administration гэсэн үгээр илэрхийлэгдэн “олон нийтийн удирдлага буюу ард түмнээр удирдуулах” гэсэн утгыг илэрхийлнэ.

Төрийн удирдлага, төрийн захиргаа, нийтийн удирдлага, нийтийн захиргаа, төрийн захиргааны менежмент, төрийн байгууллага зэрэг ялгаатай нэр томъёоллыг агуулгын зөрүү гаргах, нэг утга санааг өөр үгээр илэрхийлэх зэрэг цаашид судлах, нягтлах шаардлага байна.

Төрийн захиргаа: Захиргааг “баримт бичиг хадгалах, мэдээлэл боловсруулах, бичиг хэргийн ажил, дүрэм журмыг хэрэглэх, бусдын тодорхойлсон бодлогыг хэрэгжүүлэхтэй холбоотой ажиллагаа” хэмээн (Овен Хьюс) үзсэн. Оксфордын англи хэлний толь бичигт “захиргааны ажил хэргийг явуулах, чиглүүлэх эсвэл гүйцэтгэлийн хянах” гэж үзсэн байна. Захиргаа нь менежментээс зарчмын болон үйлчлэх хүрээгээр ялгаатай бөгөөд дараах шинжийг агуулдаг. Үүнд:

Төрийн бодлогыг хэрэгжүүлэх, гүйцэтгэлийг хянах

ЗГ-ын харьяа байгууллагуудын ажил хэргийг удирдах, чиглүүлэх

ЗГ-ын гүйцэтгэх эрх мэдэлтний бүрэн эрхийн хугацааг тогтоох

Улсын төсвөөс санхүүжүүлдэг бүхий л байгууллагуудын харилцааг зохицуулах

Улсын салбарыг судалдаг шинжлэх ухаан

ЗГ-ын шийдвэрийн үндсэн дээр төрийн үйлчилгээг хэрэгжүүлэх үйл явц гэж (Ц.Даваадулам, 2010) үзсэн байна.

Нийтийн удирдлага: Нийтийн удирдлага нь төрийн бодлогын мөн чанартай уялдан шийдвэрийг хэрэгжүүлдэг тул “төрийн зорилго, зорилтыг томъёолох, төлөвлөх, шинэчлэх, өөрчлөлт”-ийг тодорхойлсон засгийн газрын байгууллагуудын бүтэц, зохион байгуулалт, хүний нөөц,

санхүүгийн бүртгэл, татварын бүрдэлт зэрэг өргөн хүрээний асуудлыг багтаадаг. “Төр засгийн шийдвэрийг хэрэгжүүлэхэд чиглэсэн бүх төрлийн үйл ажиллагаа”, нийтийн удирдлага нь нийтийн төлөөх бодлогыг боловсруулан хэрэгжүүлэх олон талт тасралтгүй үйл явцын цуваа юм гэж Америкийн толь бичигт тодорхойлсон байдаг. Нэг үгээр бол олон нийт гэх буюу тухайн улс орны төр, засгийн байгууллагад ажиллагчдаас бусад иргэдийг зааглан тодорхойлоход хэрэглэдэг. (Ц.Даваадулам, 2010 он)

Нийтийн захиргаа: Олон нийтийн, ард түмний, иргэдийн гэсэн утгатай нэг ойлголт. Нийтийн захиргааны гол зарчим бол төр нь нийтийн өмчид тулгуурлан байгуулагдсан учраас гол шинж нь ард иргэдийн өмнө үйл ажиллагаагаа тайлагнах accountability) чадвар юм. Хамааруулж ойлгох субъектүүд төрийн захиргааны төв болон орон нутгийн засаг захиргааны байгууллагууд, нийтийн эрхзүйн бусад хуулийн этгээдийн захиргаа (Захиргааны хэргийн шүүхийн цуврал, 2005 он) зэрэг хамаарна.

Төрийн захиргааны менежмент: Төрийн захиргааны менежментэд хувийн хэвшлийн байгууллагын захиргааг багтаадаг ч зорилго нь хамгийн өндөр үр ашигтайгаар хүрэх үр дүнгийн төлөө хүлээх хариуцлагыг агуулдаг (Овен Хьюс) гэсэн байдаг. Улсын салбарын удирдлага (public management) гэдэгт улсын үйлдвэрийн газрууд (цаашид УҮГ) төр болон орон нутгийн оролцоотой үйлдвэр, аж ахуйн газар, компаниудыг хамааруулан ойлгоно. (Н.Бурмаа, 2019)

Төрийн байгууллага: Энэ нь тодорхой бие даасан институт, арга хэрэгслийн тусламжтайгаар нийгмийн харилцааг зохицуулах үйл явц юм. Орчин үед төрийн байгууллага нь бюрократ загвараас либерал ардчилсан загварт шилжих улмаар нийтийн шинжийг олсоор байна.

Төр үүссэн цагаас төрийн захиргаа-төрийн үйл ажиллагаа гэх ойлголт хамт үүссэн ирсэн. Төрийн захиргаа гэдэг нь төрийн үйл ажиллагаа, түүний нийгэм дэх хэрэгжилт бөгөөд төрийн үйл ажиллагаа хууль цааз, дүрэм журмын нийлбэрээр илэрдэг байна. Төрийн үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх төрийн албан хаагч, боловсон хүчнийг бэлтгэх цаашлаад төрийн албаны үйл ажиллагааг сайжруулах, өөрчлөх чиглэлд анхаарлаа хандуулах болсон.

XIX зууны II хагас хүртэл Их Британи, АНУ зэрэг улс орнуудад төрийн албанд хүний нөөцийг бүрдүүлэх асуудал улс төрийн томилгооны журмаар явагддаг байсан бол 1850-1870 онд Англид төрийн албаны хүний нөөцийг бүрдүүлэхэд улс төрөөс ангид тогтолцоо үйлчлэх ёстой гэдэгт үндэслэн мэргэшсэн, тогтвортой төрийн албыг төлөвшүүлэх шинэчлэл хийгдсэн байна.

Үүнээс үзэхэд улс төрийн бодлого нь захиргааны байгууллагуудын зорилтыг тодорхойлж байдаг боловч энэ нь захиргааны үйл явцад хутгалдана гэсэн үг биш гэж үзсэн төрийн шийдвэр юм.

Монгол Улсад төрийн удирдлагыг үйл ажиллагааны чиглэлээр:

Төрийн захиргаа-удирдлагын байгууллага (хууль тогтоох болон нутгийн өөрөө удирдах ёсны байгууллагууд, төрийн захиргааны төв болон орон нутгийн гүйцэтгэх эрх мэдлийн байгууллагууд);

Нийгмийн хэв журам сахиулах байгууллага (батлан хамгаалах, цагдаагийн байгууллага, онцгой байдлын алба, хилийн цэрэг);

Аж ахуйн байгууллага (төрийн болон орон нутгийн өмчит үйлдвэрийн газрууд);

Үйлчилгээний байгууллага (Бүх шатны боловсрол, эрүүл мэнд нийгмийн хамгаалал, соёл урлаг, биеийн тамир спортын байгууллага) гэж ангилж,

Төрийн удирдлагын чиг үүргийг төлөвлөх, зохион байгуулах, удирдах, албан хаагчид, зохицуулах, тайлагнах гэж ангилж, чиг үүргийг хэрэгжүүлэхдээ төр иргэний харилцаанд менежмент хийх, нэгдмэл тогтолцоог хангах, захиргааны эрх зүйгээр засаглалыг хангах, хяналт-шинжилгээ явуулах, дүрэм журам тогтоох-сахиулах байдлаар зэрэг албадлагын механизм, хяналтыг ашиглан ажиллаж байна.

Дүгнэлт

Төрийн шинэ менежмент нь төрийн удирдлагын дүр төрхийг үндсээр нь өөрчилж, үр ашигтай, хариуцлагатай, иргэн төвтэй засаглалын эрин үеийг эхлүүлсэн. Зах зээлд чиглэсэн зарчмууд болон гүйцэтгэлийн хэмжилтийг онцолсон нь дэлхий даяар төрийн салбарын орчин үеийн шинэчлэл болсон.

Өрсөлдөөн, гүйцэтгэлийн хэмжилт, хэрэглэгчийн сэтгэл ханамжид анхаарлаа төвлөрүүлснээр төрийн шинэ менежмент нь төрийн үйлчилгээг оновчтой болгоод зогсохгүй төрийн байгууллагуудын тасралтгүй сайжруулалт, шинэчлэлийн соёлыг төлөвшүүлсэн.

Шинэ төрийн удирдлага нь өөрчлөлтийн философийн хувьд засгийн газруудын үйл ажиллагаанд арилшгүй ул мөр үлдээж, үр дүнд чиглэсэн сэтгэлгээг хөгжүүлж, бодлого боловсруулж, үйлчилгээний хүртээмжийг сайжруулж, улмаар орчин үеийн эрин үед иргэдийн амьдралыг сайжруулсаар байна.

XXI зууныг мэдээлэл технологийн эрин зуун гэж нэрлэж байна. Тиймээс төрийн удирдлага нь сүлжээ мэдээлэл, технологийн хөгжил болон мэдлэг, түншлэл, оролцоотой хамт хөгжих цаг үе иржээ.

Техник, технологийг нэвтрүүлснээр нийтлэг утгаараа зардал багасаж, үйлчилгээний чанар хүртээмж бүх талаар нэмэгдэж, төрийн үйлчилгээг дэлхийн хаанаас ч авах боломж бүрдэж байгааг онцлон тэмдэглэх хэрэгтэй.

Ач холбогдол бүхий дээрх үйл ажиллагааг нэвтрүүлэхэд төр, хувийн хэвшлийн түншлэл, хамтын ажиллагаа тэдгээрийн харилцааг зохицуулах хууль, эрх зүйн зохицуулалт, хамтын ажиллагаа ил тод байх хэрэгцээ шаардлагыг судлах хэрэгцээ байсаар байна гэж дүгнэж байна.

Санал

Судалгааны онолын судалгааг зонхилон судалж, дараах хоёр саналыг дэвшүүлж байна. Үүнд:

- Төрийн удирдлагын шинэ чиг хандлагаар хорихоос өөр төрлийн үйл ажиллагааг удирдах

- Мэдээллийн эрин зуун гэгдэх удирдлагын чиг хандлагад нийцүүлэн цахим хөтөлбөр хэрэгжүүлэн цахим удирдлагыг зонхилж нэвтрүүлэх.

Эх сурвалжийн жагсаалт:

Хууль, эрх зүйн акт:

- Монгол Улсын Үндсэн хууль.

- Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны 5 дугаар сарын 13-ны өдрийн 52 дугаар тогтоолын нэгдүгээр хавсралт, «Алсын хараа-2050» урт хугацааны хөгжлийн бодлогын баримт бичиг.

Сурах бичиг, гарын авлага:

- С.Нарангэрэл. “Монголын ба дэлхийн эрх зүйн тогтолцоо”. УБ., 2001.

- Д.Лүндээжанцан, Ч.Энхбаатар. “Монгол Улсын үндсэн хуулийн эрх зүй”. УБ., 2000.

- Я.Бямбасүрэн, П.Доржсүрэн (2006), Төрийн бодлого, УБ хот

- Я.Бямбасүрэн, Д.Доржсүрэн (2021), Төрийн бодлого, УБ хот

- Н.Лүндэндорж (2022), Төрийн онол, 4 дэх хэвлэл, УБ хот

- Б.Эрхэс (2016), Монгол Улсын төрийн бодлогын нэгдмэл байдал, УБ хот

- Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль, 2020, УБ хот.